

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség köziratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállaljuk.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A vezérkari főnök távozása.

A politikai világnak Magyarország és Ausztria határain messze túl a kiható szenzációja a közös vezérkar főnökének távozása. Nagy esemény volt, mikor a vezérkar élére állították, nem kevésbé nagy esemény, hogy onnan távozik. Mindenki tudja, hogy Hötzenndorfi Conrad a trónörökösnek bizalmi embere s mikor Becknek — a ki viszont a királynak volt évek hosszú során át kedvelt embere — a helyébe került, kinevezését úgy tekintették, mint a trónörökös befolyásának érvényesülését a hadseregben. Most is, mikor távozik, a trónörökös feltűnő módon dokumentálja iránta való bizalmát. Távozását egyáltalán nem viseli magán a bukás jellegét, sőt ellenkezőleg, úgy tűnik az fel, mint az aktuális politikának hozott ideiglenes áldozat. A jelek arra vallanak, hogy Conrad a jövő embere marad.

Érdekesnek tartjuk alább közölni azokat a sorokat, melyekkel a kormány felhivatalosa, a *Magyar Nemzet* a vezérkari főnök távozását magyarázza. Kijelenti, hogy a lemondás motívumait leplezni oka nincs, aztán így folytatja:

Hötzenndorfi Conrad báró vezérkari

főnöknek határozott terve és programja volt vérendszereink kiépítésének és fejlesztésének terén. A távozó vezérkari főnök, a ki nem politikus volt, hanem tisztán katona, természetesen kizárólag a szakember szempontjából ítélte meg a hadseregfejlesztés kérdését s mint katona, minden módon arra törekedett, hogy vérendszereink minél tökéletesebbé alakuljon. Ezzel a hadseregfejlesztési programmal az illetékes politikai fórumok lépést nem tartottak. Hötzenndorfi Conrad a maga programjának megvalósítását ugyanis tulságosan gyors tempóban és tulságos extenzivitással akarta keresztülvinni. Az általa megvont tág keretek nem voltak összhangzásban a monarchia két államának pénzügyi helyzetével s így ezek a tervek gyakorlatilag keresztülvihetőknek nem bizonyultak. A két állam kormányai, valamint az összes illetékes tényezők a két ország összes állapotainak figyelembevételével nem feleltek meg a vezérkari főnök által a hadseregfejlesztés mértéke tekintetében támasztott igényeknek. Ez az az ok, a mely miatt Hötzenndorfi Conrad báró állásáról lemondott. Illetőleg távozásának esetleges egyéb motívumai között egyedül ez a lényeges.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 2.

Elnök: Návay Lajos.

Az elnöki előterjesztések, valamint az indítvány és interpellációs könyvek felolvasása után javasolja, hogy az interpellációkra 1 órákor térjen a Ház. A Ház ily értelemben határoz. Ezután következik a véderő javaslat folytatásos tárgyalása.

Zalán Gyula (munkapárti) beszéde elején azzal a kérdéssel foglalkozik, miért szavazza ő meg a véderőjavaslatot. Azt hiszi, hogy azoknak az álláspontja helyes, akik a háborút kiirt-hatatlannak tartják. Igaz ugyan az is, hogy már Napoleon korában is tettek lépések az általános leszerelésre, de mindegyik állam a másiktól várja a leszerelés kezdeményezését és éppen ezért sohasem valósulhat meg. Ha az államok intenzív fegyverkezését nézzük, mi sem maradhatunk a nagyhatalmak mögött, már csak a hármasszövetségben elfoglalt viszonyainknál fogva sem és éppen ez a tény mintegy kötelezővé teszi nekünk hadseregünk fejlesztését. Lehetetlennek tartja azt, hogy a nemzetek közötti béke tartós legyen s ennek eklatáns példája a mostani olasz-török háború, amely éppen akkor ütött ki, amikor a nemzetközi egyensúly egyáltalán nem mutatott arra, hogy e két nemzet között háborus viszony álljon be. Azt, hogy a legdrágább fegyverkezés sem oly rossz, mint a legolcsóbb háború. Az igaz, hogy a kivándorlás nagy mértékben

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Lantos.

Irta: Boér Margit.

Szép fehér, havas világ volt odakint. A hosszú, sima országút egészen egy lett a csillogó takaró alatt, az út mentén húzódó árkokkal, szántóföldekkel. Csak a magas, egyenes távirda póznák mutatták a helyes irányt, mint valami merev, peckes sorba állított katonák. Ezek aljában haladt egy vándorforma ember. Dacára a csikorgó hidegnek, teste csak alig volt beburkolva a vékony, e nyűtt ruhadarabokkal jól-rosszul. Fején egy erősen zsíros és bizonytalan színű kalp forma volt, hetyke sertecsonóval diszitve. Cipőjéből messzire húzódott utána a sok színes rongy. Arca már meg volt kekülve és szeméből könnyet sajtolt a hideg. Vestag, vörös kezefejével kitörülte néha, mikor már nem látott menni.

Egyébként pedig szinte vigan haladt előre. Időnként egy bolondos, vig dalt fűtyölt, annak ütemeire igyekezett lépni és aszerint kényszerítette a mellette haladó lomha fekete kutyáját is, s hangosan felkacagott, hogy annak nem volt

inyére ez a mulatság és minden újabb rángatásnál nagyokat mordult.

Ez a kutya diszpeldánya volt az ujfulandi kutyáknak. Hosszú, bársonyos fényű, gyönyörű csigákba göndörödő szőr borította félelmesen hatalmas testét. A csavargó talán sok esetben köszönhette elmenekülését mérges emberek elől, ennek a hű állatnak. Most is becézve simított végig rajta.

Nedves, hideg orrát szeretettel dörzsölte a kekülő kézfejhez a kutya, de egyszerre figyelve kapta fel fejét.

Ezüst csingésű, finoman csilingelő szánkó tűnt fel az uton. Négy szép, fekete ló volt befogva az apró csigahéjba, aminek sötéték plusz ütésén egészen elveszett a sok bunda és takaró között egy kicsi fiú és egy kicsi asszony. A lovakat árvalányhajás kalapba, cifra szürbe öltöző t, mogorva képű ember hajította, ki a nagy urak cselédjeit megillető büszke lenézéssel mérte végig az ut különös vándorait és ostorával ijesztően pattogtatva repült el mellettük. De hirtelen rövidre fogta a gyeplőt és halkan fűtyintett egyet, mire az akaratos szilaj lovak egy pillanatra megálltak és a kocsis kérdően fordult hátra.

A vándor a nyafogó, elkenyezettett gyerekhangból, a kicsi asszony kérő, rábeszélő sza-

vából, meg az öreg kocsis dörmögéséből kivette, hogy valami felett vitatkoznak a gyerekekkel.

— Nem lehet. Nem lehet angyalom, — kérlelte a nő.

— De én akarom. A kutyát akarom — nyafogta a gyerek.

A vándor éppen melléjük ért ekkora és mikor drága kincsét veszélyeztetve látta, hamar tovább akart állni, de ebben a szándékában meggátolta a könyörgő női hang.

— Jó ember, szólott vékony, gyerekes hangon az asszony. — A fiam... az én kicsi fiam... megtetszett neki a maga kutyája. Adja ide nekünk.

A gyerek is összetette kicsi kezét, s míg szeméi vágyva pihentek a szép állaton, szinte sirva kérte:

— Bácsi kérem adja ide.

— Nem eladó — felelt szorongva a koldus és hamar előre indult.

Az asszony utána kiáltott:

— Nem ingyen kérjük. Adok érte ötven... hatvan... nyolcvan... száz koronát.

Idéges sietséggel kiáltotta utána a számokat s hangjából kiértett a kétségbeesés, hogy mi lesz, ha meg nem tudják szerezni az állatot. A fiú pedig hangosan felzokogott.

Erre a hangra visszatordult a vándor, a

Megkezdődött a nagy Karácsonyi ocassio!
 december 31-ig minden cikkben!
Leszállított olcsó árak!

Maradékok félárban!
Czillér Imre nagyáruhaza Szent László-tér.
 Uri és női-divat, vásznak, asztal és fehérneműek,
 legnagyobb választékban.

megnehezíti a hadsereg létszámának emelését, de vegyük figyelembe azt is hogy itt egy huszonkétéves mulasztás kárpótlásáról van szó. Statisztikai adatokkal igazolja, hogy a hadsereg fejlesztésével az ország teherviselő képessége nem lesz nagy mértékben igénybe véve. Annak a nézetnek ad kifejezést, hogy egy esetleges szerencsétlen kimenetelű háborúnál éppen a javaslat mostani ellenzői tennének szemrehányást a hadvezetőségnek, a hadsereg elhanyagolt állapotáért. Nagyon helyesen tenné az ellenzők, ha a véderőjavaslat tárgyalásával kapcsolatban nem a választójog reformját, hanem a progresszív adó törvénybe iktatását követelnék, amelyet ő is megszavazna. A javaslatot elfogadja. (Eljenzés és taps a jobboldalon.)

Hegyi Arpád toglalkozik Zalán beszédével s arra a konkluzióra jut, hogy e beszéd igen szép ideákat pendített meg, s különösen a progresszív adó törvénybe iktatásáról mondott filippikája az, amely az egész parlament rokonérzésével találkozott, azonban ez még nem eléggé elfogadható ok arra, hogy a véderőjavaslatot az ellenzők megszavazza. Ha ez a javaslat a nemzeti követelményeknek csak kis mértékben való biztosítását is hozná, akkor talán más elbírálásban részesülne az ellenzők részéről is de amikor csak a terhek emeléséről van szó a javaslatban, úgy ember mint pénzáldozatban, akkor kötelessége az ellenzőknek, hogy e javaslat törvényerőre való emelését minden elfogadható eszközökkel megakadályozza.

Félegykor rátérnek az interpellációkra. A legérdekesebb **Abrahám Dezső**, aki az Operát ostromolja. Interpellációja ekként hangzik:

1. Van-e tudomása a miniszter urnak, hogy **M. Medek Anna** és **Bosnyákné Sándor Erzs** operaházi művésznőket a f. hóban Rómában tartandó magyar hangversenyen leendő közreműködésre fölkerített?

2. Igaz-e, hogy a miniszter a közreműködésre az engedélyt meg is adta?

3. Igaz-e, hogy ennek dacára sem vehetnek részt nevezett művésznők a hangversenyen, állítólag azért, mert **Mészáros igazgató** ezt személyes okokból ellenzte és mivel okolja meg az engedély visszavonását a miniszter ur?

4. Szándékozik-e a miniszter ur az Operánál személyváltással is a vezetésben változtatást előidézni és az Operát régi jó hírűbe visszahelyezni?

Másik interpellációja is van **Abrahám Dezső**nek. Szól az állami szénbányákról.

Abrahám interpellációját kiadták. Az ülés 2 órakor véget ért.

A mai választás.

Mozgalmas élet lesz ma, vasárnap Nagyváradon, a városatyák választása alkalmából.

Mindhárom városrészben egy-egy törvényhatósági bizottsági tag helye töltendő be, a **Tanay Zsigmond** és **Fuchs Mór** főrabbi elhalálózásával, valamint a súlyos beteg **Stettner István** gonduokság alá helyezése folytán. Várad-Olasziban és Várad-Ujvároson akiket megválasztanak, megbízatásuk 1913. év végéig bír érvénnyel, míg aki Várad-Váralján lesz megválasztva, 1916. év végéig lesz tagja a törvényhatóságnak.

Ugy a nemzeti munkapárt, mint a függetlenségi párt már egy hét óta nagy agitációt fejt ki, hogy jelöltjeit győzelemhez juttassa.

Várad-Olasziban a függetlenségi párt **Láng József** könyvkereskedőt és nyomdatulajdonost jelölte, aki mint a Nagyvárad volt kiadója és főszerkesztője érdemet szerzett s társadalmi működésével is megnyerte a polgárság bizalmát. Megválasztása által a függetlenségi párt jó erőt nyer a törvényhatóságban.

A nemzeti pártnak **Szmassenka Ernő**, a villamos vasut igazgatója a jelöltje Olasziban. Kiváló szakférfiu, derék uriember, azonban egy olyan vállalat élén áll, amely nagyon is szerződéses viszonyban áll a várossal. Különbö a szabadkőműves páholy tagja.

Várad-Ujvároson mindkét párt jelöltje iparos. A pártok ezzel akarták megnyerni a választókat.

A függetlenségi párt **Zboray Gyula** szücs iparost jelölte, aki a legutóbbi városatyá választásánál csak egy szóval maradt kisebbségben.

A nemzeti pártnak pedig **Kovács Kálmán** műasztalos a jelöltje. Képzett, kiváló iparos, aki meglehetősen népszerűségnek örvend.

A várad-váraljai kerületben az orth. hitközség jelöltje áll, munkapárti jelölt címe alatt, a függetlenségi párt jelöltjével szemben.

A függetlenségi párt dr **Kasay Kálmán** orvost jelölte s reméli, hogy a jelöltjének népszerűsége és eddigi érdemei meghozzák a győzelmet.

Grósz Géza fekereskedő az ellenpárt jelöltje.

A választás reggel 8 órától délután 4 óráig tart.

Várad-Olasziban a Tisza Kálmán-téri leányiskolában; Várad-Ujvároson a tűzoltó lakatnyában és Váralján a községi iskola helyiségében lesz a választás.

A választások vezetésére a következők küldettek ki:

Olasziban: választási elnök: dr **Stokker József**, jegyző **Bige József**, leiró: **Sólyom Gyula**; személyazonossági tanúk: **Novák János** és **Jelinek Géza**.

Ujvároson: elnök: dr **Mihelyi Lajos**, **Heringh Sándor**, leiró: **Zeke Ferenc**, személyazonossági tanúk: **Markovits Sámuel** és **Altnöder Vince**.

Váralja-Velencén: elnök: **Ullmann Sándor**, jegyző: **Egely Alajos**, leiró: **Darabant Ferenc**; személyazonossági tanúk: **Magyary Jenő** és **Báthory László**.

A hosszupályi választás. A hosszupályi-i kerületben nagyban készülődnek a szerdai nagy eseményre. Tegnap megjelent Hosszupályiban a választás elnöke dr **Móricz Ernő** és megtartotta a helyini szemlélet. A szemle alkalmával megállapították a választás rendjét és meghatározták a pártok elhelyezkedését. E szerint a szavazás deszka barakban fog történni a község külterületén, ahol az ideiglenes épületet már holnap fel fogják állítani. A nemzeti munkapárt Sóstó felőli részen fog felállni, míg az ellenzők Monostorpályi felől foglalja el kijelölt helyét. Érdekes, hogy az el-

szánkóhoz közeledve levette kalapját és zavartan forgatta kezében, majd mikor az asszony kérte, hogy csak tegye fel, mert még meghül, a szán aranyrojtos cifrázataival babrált, miközben földre sötét szemekkel, alig-alig halhatóan nyögte:

— Nem adhatom. Nem eladó semmi áron. Nagyon össze szoktunk már. Öt éve rójuk ketten az országutat. . . Nem lehet, nem lehet, — tette utána határozottabban.

— A pénz, ha mindjárt száz korona is, hamar elmenne s akkor nem volna sem pénz, sem kutya. Így pedig itt van mellettem s tudom, hogy van valakim. Áldja meg az Isten a nagyságos asszonyt meg az urfit, de nem lehet.

Meg is indult már nagy sietve, mikor utána kiáltott a gyerek:

— Bácsi jöjjön maga is. Lakjék nálunk.

Az asszony sietve és reménykedve ismételte:

— Igen, igen, jöjjön maga is. Elfér nálunk ugye **András**?

A kocsis csak foga között mormogott valamit nem is lehetett megérteni mit.

— Jöjjön — kérlete az asszony. Lesz jó meleg szobája, főt ételt kap, puha ágyat. A kutyának olyan jól lesz dolga, mint egy gyereknek.

A csavargó kutyájára nézett, mintha attól akarna tanácsot kérni, s végre is megszánta a szegény elgyötört, kiéhezett állatot.

— Menjünk Lantos, had legyen egyszer neked is karác ony. — És felkaporodott a kocsis mellé, Lantost pedig odafektette a kicsi fiu lábához, ki féltve takargatta a szép állatot, míg a kocsis haragosan, mogorva arccal lökött oda egy pokrócot a csavargónak.

Vigan röptült tova a kis szán és a rajta ülő gyerek fel-felkacagott a gyönyörűségtől, hogy neki most már olyan szép, nagy kutyája van.

Gyönyörű idők következtek ezután. Puha, selymes, aranyos szobákban sétált Lantos és tűrte a sok simogatást, becézgetést egész nap. A régi gazdáját azonban alig alig látta, mert az új, kicsi birtokos szörnyű módon féltette a régőtől. Fájt kicsi szívének, hogy a kutya vig csaholással fut neki a régi gazdájának mindig és szomoruan tekint vissza rá, mikor erővel elveszi tőle.

Szegény csavargónak is összeszorította ilyenkor a szívét valami, s hogy eszébe jutottak a vidám nyári napok, mikor együtt hengeröztek a szép pázsitos hegyoldalon, vagy a téli napok, mikor a csikorgó hidegben kemény mars-tempóban haladtak vigan, kacagva előre, még köny is gyült a szemébe.

Azután mind jobban elfogta a vágyakozás és a szabadság a kutya után.

A lomha nagy állat pedig, mintha megérezte volna gazdája lelkiállapotát, őt magát is hatal-

mába kerítette valami ilyenforma érzés. Nyugtalanul, morogva jött-ment a cifra szobákban s ha nyílt az ajtó, kiszökött a régi gazdájához. Az pedig ilyenkor ölelte, csókolta, simogatta és elérzékenyülve sutogta:

— Lantos, édes Lantos.

A kicsi fiu mérgesen, kivörösödött arccal futott utána, s mikor rátalált, az emberre támadt érte.

— Maga veszi el tőlem. Ide csalogatja. Ha maga nem volna, ez a szép, édes állat csak az enyém volna — és hirtelen indulatában végig ütött az emberen. Az nyugodtan tűrte, de Lantos ráugrott, földre teperte, keményen morgott fölötte s csak alig tudta elhuzni róla a csavargó.

Akkorra már az asszony is odáér, ijedten visítva és sirva, jaigatva kiáltott reája:

— Menjen innen. Vigye a kutyáját. Még összetépi az én lelkem gyermekem.

Ólbe kapta a fiát és futott vele féltő, aggodó szeretettel a nagy kastély felé.

A gyermek lekivánczolt a szorosan ölelő karok közül és amint végig haladt a verendán, gépbetett nyomorék kis lába alatt szomoruan nyikorgott a padló, ő meg könnyes szemmel bámult Lantos és a gazdája után, kik boldog kergetőzéssel futottak a szép kastély parkjából és mind jobban távolodtak, egyre tovább.

Veiszlovits Adolf és Fia

cég „Concordia Entreprise des Pompes Funébres“ Első nagyvárad-i temetkezési vállalatával és márvány művek gyárával Rákóczi-ut 13. sz. a. épült házába (a régi Apolló épülettel szemben) ÁTKÖLTÖZÖTT.

Az 1858. év óta fennálló vállalat jóakaratu pártfogását és támogatását új otthonában is kéri kiváló tisztelettel **Veiszlovits Lajos**.

lenzék a tegnapi szemlén nem képviseltette magát és egyáltalán nem fordít nagy gondot a választásra, ami megint csak azt igazolja, hogy nem biznak Buza megválasztásában. *Beöthy* László nem fog leutazni a kerületbe, mert tárcájának költségvetését most tárgyalja a képviselőház s így nem távozhat a fővárosból. A rendet eddig semmi sem zavarta meg, mindazonáltal elővigyázatból minden előkészületet megtettek.

A pénzügyintézetek szövetségének gyűlése.

Dr Hoványi Géza a választójogról

A magyarországi pénzügyintézetek országos szövetségének biharmegyei körzete ma, vasárnap délelőtt Nagyváradon tartja közgyűlését.

Nem amolyan sablonos gyűlés lesz ez, hanem kiváló jelentőségű mozzanat, mert olyan kérdéseket ölelnek fel az egyes előadók, amelyek nagylátosságúak, közérdekű témákról szólnak.

Ezek közül különösen kiemelkedik dr *Hoványi Géza* országgyűlési képviselő előadása, amelyen a választói jog reformjáról mondja el véleményét, kapcsolatban a pénzügyintézetekkel.

A közgyűlésen, amely délelőtt 10 órakor a kereskedelmi és iparkamara helyiségében tartatik meg, jelen lesz *Mándy Lajos* nyugalmazott miniszteri tanácsos, a szövetség elnöke is.

A közgyűlés tárgysorozata a következő:

1. Elnöki megnyitó. Tartja: Dr *Hoványi Géza* országgyűlési képviselő, a bizottság elnöke.
  2. *Mándy Lajos*, ny. min. tanácsos, a Szövetség elnökének válasza.
  3. Titkári jelentés. Előterjeszti: Dr *Adorján Armin*, a biharmegyei bizottság titkára.
  4. Az áruaktári üzletről. Előadó: *Kornstein Herman*, a Szövetség levelező tagja, a Gazdasági Takarékpénztár (Nagyszalonta) vezérigazgatója.
  5. A pénzügyintézetek és a jótékonyosság. Előadó: Dr *Kenéz Kurländer Ede*, a Szövetség levelező tagja, a Magyar Bank R-T. vezérigazgatója.
  6. A részvénytársasági ellenőrzés törvényes szabályozása. Előadó: Dr *Berényi Pál*, a szövetség igazgatója.
  7. A választói jog reformja és a pénzügyintézetek. Előadó: Dr *Hoványi Géza*, bizottsági elnök.
  8. Indítványok.
- A közgyűlést a Pannoniában közös ebéd követi.

Telegdy József beszámolója. *Telegdy József* a tenkei kerület országgyűlési képviselője tovább folytatja kerületében körutját. Hétfőn *Béiben* fog beszámolót tartani *Telegdy*, kinek fogadtatására minden előkészületet megtettek.

FLEGMAN

új áruházát
megnyitotta,

melynek megtekintésére a
n. é. közönséget tisztelettel meghívja.

Nagy művészt Nagyváradon.

A Petőfi-Társaság bemutatja Papp Zoltán pompás diszművét, a *Muzsikaszt*, dalban, zenében és képen.

Páratlan érdekességű az a művészi esemény, amely előtt Nagyvárad közönsége áll: egy nagyszabású hangverseny, amely december 14-én, a Vigadó nagytermében fog lezajlani *Papp Zoltán*, az országos hírv dalköltő, akinek oly sok szép nótája került a nép ajkára, úgy, hogy valóságos népdallá vált: gyönyörű könyvben gyűjtötte össze poézisa termését. Ezt a könyvet, a *Muzsikaszt* mutatja be az a fényes hangverseny, amely bi onnyára megérdemelt érdeklődéssel találkozik a közönség körében. A hangverseny és az album jövedelme a Petőfi-család siremlékének javára szolgál, azért is a hangversenyt a Petőfi Társaság rendezi, karöltve a nagyvárad Szigligeti-Társasággal. Debrecenben már megtartották a hangversenyt, zajos sikerrel; Szegeden a napokban lesz a *Muzsikaszó* bemutatása, Nagyváradon pedig e hó 14-ére tűzték ki a művészi élet e nagy eseményét.

Az est műsora még nincs megállapítva, de az bizonyos, hogy *Pálmay Ilka* lesz a hangverseny primadonnája; azonkívül *Herczeg Ferenc*, a Petőfi-Társaság elnöke is Nagyváradra érkezik. Nagyjából az est műsora a következő lesz:

I. rész.

A Szigligeti-Társaság üdvözi a vendégeket.

Ferenczy Zoltán, a Petőfi-Társaság másod-elnöke előadást tart.

Pálmay Ilka három dalt énekel a *Muzsikaszóból*.

Sárosi Bandi két dalt énekel.

Papp Zoltán költeményét szavalja.

II. rész.

Papp Zoltán vetített képekben bemutatja a *Muzsikaszó* 100 képét, a magyar képzőművészet legjobb inak elsőrendű alkotásait.

Pálmay Ilka énekel.

Sárosi Bandi új kurucdalokat énekel, cigányzene és társasági kísérettel.

A helyárák és egyéb tudnivalók tekintetében legközelebb részletesen tájékoztatjuk a közönséget. A Szigligeti-Társaság ünnepiesen fogadja a különös vendégeket s az előkészületek megtétele végett a Társaság választmányát

ma, vasárnap délelőtt sürgős ülésre hívták össze, amiről a következő meghívó szól:

Meghívó.

A Szigligeti-Társaság választmányának t. tagjait van szerencsém e hó 3-án, délelőtt 11 órakor, a Gazdasági és Iparbank helyiségében tartandó ülésre tisztelettel meghívni.

Tárgy: a Petőfi-Társaság megkeresése a *Muzsikaszó* estjének rendezése tárgyában.

Nagyvárad, 1911. december hó.

Teljes tisztelettel

Sas Ede,
főtítkár.

Rádl Ödön,
elnök.

Háromszoros gyilkos a vádlottak padján.

Monstre-pör a nagyvárad esküdtszék előtt.

Szenzációs esküdtszéki tárgyalás kezdődik holnap a nagyvárad esküdtszék előtt. Hárman vannak a vádlottak, kik közül az elsőrendű vádlott, *Sipos Bálint* háromszoros gyilkosságért fog felelni a földi igazságszolgáltatás előtt.

A rémes bűnesetek még ez év június elején jutottak nyilvánosságra, akkor részletesen ismertettük az ügyet, most csak néhány szóval idézzük fel a szinte hihetetlenül hangzó kegyetlen bűntények sorozatát.

Jákóhadós községben lakott *Sipos Bálint*, akit a faluban mindenki sötét lelkű embernek ismert s éppen azért nem szerették a falubeliek. Több, mint egy éve vitte véghez az első gyilkosságot, amikor feleségét, akit nem szeretett, választóvízzel megmérgezte. Az asszony meghalt, el is temették és csak nagy későn derült ki, hogy nem természetes halállal halt meg, hanem a saját férje volt a gyilkosa.

A második gyilkossága sem került nyilvánosságra, amelyet *Nagy Bálint*al együtt követett el. *Nagy Bálint* ugyanis felbuzgatta, hogy szabadítsa meg a feleségétől. Együttesen bántak el az asszonnyal, akiről először azt hitték, hogy öngyilkosságot követett el és csak a harmadik gyilkosság után jutott nyilvánosságra a rémes, kegyetlen bűntett.

Sipos Bálint asszonyt akart hozni a hához és sikerült is neki magához csábítani *Filipás Lőrinc* feleségét, aki *Siposhoz* költözött és elhagyta az urát. Ez az asszony azután addig biztatta *Sipost*, hogy tegyék el láb alól az ő hites urát, *Filipás Lőrincet*, míg ez beleegyezett a harmadik gyilkosságba.

Az asszonnyal kicsalták *Filipást* a szőlőbe, ahol *Sipos* orozva rátámadt és megölte. A hullát feldarabolták és elásták, azonban a földelés nem volt elég mély, a hullarészecskék felszínre kerültek és így jutott a csendőrség tudomására a dolog.

Sipos minden bűnét beismerte és a vizsgálat alapján őt is, meg két bűntársát letartóztatták.

Holnap kezdődik meg a három bűnös ügyében az esküdtszéki tárgyalás, melyet *Korn Lajos* fogja vezetni. Egész sereg tanut fognak

KAJÁRI ÖDÖN

ELEKTROTECHNIKAI VÁLLALATA
Nagyvárad, Beöthy Ödön-u. 46.

HELYI ÉS VIDÉKI TELEFON
497.

Készít villamos világítási és erőátviteli, valamint csengő és házi telefon berendezéseket.

A legjobb minőségű Dr. JUSTH-féle Wolframlámpák 2 K 30 f.-ért kaphatók.

kihalgatni. Jákóhodos község majd minden lakója megjelenik a bírák előtt.

Tekintve a bünper óriási anyagát, a tárgyalás az eddigiek szerint nyolc napig fog tartani, ha nem tovább. A páratlan bünper tárgyalása elé nagy érdeklődéssel tekintenek mindenütt.

13 K 50

13 K 50

Urak figyelmébe!

„THE ROOSEWELT SCHOE“

férfi box fűzős, gombos, rendes vagy amerikai alakban

kitűnő minőségű

Goodyear welt készítés

13 korona 50 fillér

kapható. — Egyedüli raktár

REICHARD áruháza

üzeménél.

13 K 50

13 K 50

UJDONSÁGOK.

Dal a drágasági pótlékról.

Budapest, 1911. dec. 2.

I.

Pár nap előtt úgy volt még,
Hogy végre-valahára
Ránk sűt a napsugára,
S lesz drágasági pótlék! . . .

Nagyot aludt Lukács azóta —
S ma már úgy szól a nóta,
Hogy a drágaság megmarad
S a pótlék elmarad!

II.

Pótlék, pótlék, pótlék,
Háromszor is pótlék,
Pótléket a zsebembe —
Gyerek, gyerek, gyerek,
Háromszor is gyerek
Gyerekekhez van ez kötve . . .
Mert kinek egy sincsen:
Lehet az akárki,
De annak családi
Pótlék sincsen.

—lga.

* **Advent.** A mai vasárnapal megkezdődik az adventi időszak, a karácsonyra való előkészítés szent ideje. Az adventben minden hét pénteken szigorú böjtöt ír elő az egyház, szerdánként pedig enyhítettet. E két napon csak háromszor szabad étkezni, pénteken husétel nélkül, szerdánként azonban meg van engedve a husétel. A kántorböjt hetében szigorú böjt van még dec. 20-án és vigiliaböjt dec. 23-án. Az adventi időszak alatt egészen jan. 6-ig tilos bármilyen nyilvános mulatságon, bálon való részvétel. A mai vasárnapal kezdődő adventi időben a plebáni templomokban minden reggel 6 órakor lesz a hajnali mise, a

roráté, kivéve a vasár és ünnepnapokat, amikor az Orsolya zárda templomában lesznek a rórátek.

* **Szentségimádás.** A Oltáregyesület ma, vasárnap, december 3-án a Szent László templomban tartja ájtatosságát. Reggel 7 órakor szent mise után szentségkítétel imádásra, délelőtt 9 órakor ünnepélyes szent mise és prédikáció, délután 5 órakor pedig litánia, szent beszéd és szentségbetétel lesz.

* **A győri püspök Nagyváradon.** Dr Várady Árpádot, az új győri püspököt kedves kötelék fűzi Dr Székényi Miklós gróf megyés püspökünkhöz, ki őt az apostolok utódjává felszentelte. E kegyességét megköszönni jött tegnap este Várady püspök Nagyváradra, hol püspökünknek szívesen látott vendége. Várady püspök alelnöke lévén a Szent László társulatnak, melegen érdeklődik a bukovinai és romániai magyaroknak a várad Sz.-Vince intézetben nevelt gyermekei iránt; itteni tartózkodása alatt ezek ügyében is fog tárgyalni az illetékes körökkel.

* **Vetítést a Katolikus Körben.** A Katolikus Kör legközelebbi vetítéstartása kedden a hó 5-én délután fél hat órakor lesz. Ez alkalommal a *Mont-Blanc* kerül bemutatásra szebbnél szebb színes vetített képekben. Az előadást dr Kiss Géza jogakadémiai tanár fogja tartani.

* **Egyházi kinevezések.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Kleiner Lajos kalocsai főszékesegyházi olvasókanonoknak és érseki helynöknek a dulmi *cimzetes püspökséget*, Frantich Agoston pécsi székesegyházi kanonoknak a Szent Henrikről nevezett címzetes apátságot és dr Hannay Ferenc budapesti tudományegyetemi nyilvános rendes tanárnak, a pécsi egyházmegye áldozópapjának a Boldogságos Szűz Máriáról nevezett gyermekotortori címzetes apátságot és végül Fodhorányi József tiszteletbeli pápai káplán, gödöllői plebánosnak a hevízi címzetes apátságot adományozta.

* **Rendjelviselési engedély.** Király öfelsége megengedte, hogy özvegy Szegedy Györgyné szül. Gerliczy Irma bárónő a bajor kir. Terézia-rend tiszteletbeli hölgye címet; — dr Grósz Emil m. kir. udvari tanácsos, tudományegyetemi nyilvános rendes tanár a II. oszt. porosz korona rendet elfogadhassák, illetve viselhetessék.

* **Karácsonyi műve és a tanítók.** Tévednek azok, akik azt hiszik, hogy a tanítóság minden idejét és erejét a most folyó kenyérfarc foglalja le. A tanítóság élénken érdeklődik a tudományok s az újabbkori eszmeáramlatok iránt; s hogy nem veszi ki intenzívebben a részét a tudományok igazságainak felkutatására irányult mozgalmakban, annak a szegénységén kívül egyik főoka az is, hogy csaknem minden idejét a kenyérszerzés nehéz és fáradságos gondjai kötik le. Am mégis szakít időt és fáradságot arra, hogy a szakmájába vágó kérésekkel megismerkedjék. Elénk bizonyossága ennek az a szokatlan érdeklődés, amelyet dr Karácsonyi János kanoak, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjának most megje-

lent kis füzete keltett fel a tanítók soraiban. Ebben a kis munkájában, amelyet már részletesen ismertettünk, azt bizonyítja ez a kiváló történettudós, hogy a románság itt nem őslakó, a magyar az őslakó s a román a később bevándorolt faj; hogy az eddigi tévhitnek mennyi áldozata van s hogy százezer baj s millió jaji fakadt e tévedés nyomán, azt a történelem értékesebb ismerői mindnyájan tudják. Ezt a félreértést oszlatja el a Karácsonyi könyve, amelylyel a magyarságnak, de különösen a tanítóságnak rendkívül fontos és nagy horderejű szolgálatot tett. Küldöttségileg köszönte meg Bihar-megye tanítósága ezt a fontos szolgálatot a tudós főpaprak s egyben köszönetét fejezte ki, hogy dr Karácsonyi János e művét a vármegye összes tanítóinak díjtalanul rendelkezésére bocsájtotta. A küldöttségben úgy az állami, mint a községi és felekezeti tanítóság is egyaránt képviselve volt.

* **A főgimnáziumi Mária kongregáció ünnepélye.** A nagyvárad prem. rendi főgimnázium Mária kongregációja, mint minden évben, úgy az idén is nagyszabású ünnepélyt rendez december 8-án. D. e. 9 órakor *Smetka* Odön igazgató ünnepélyes misét tart, d. e. 11 órakor a diszteremben lesz az ünnepély, melynek gazdag, tartalmas műsora a következő:

1. Pápai Himnusz. Eneklé a főgimn. vegyeskara. Zongorán kíséri Resch Mihály, zenetanár.
2. A dicsőséges trón. Tartja Bartha Gyula VII. o. t.
3. Ave Mária. Zarándokok kara a XV. századból. Zenekari kísérettel éneklé a főgimn. vegyeskara Kovács Kandid, prem. tanár vezetése mellett. Harmoniumon kíséri Herbály István, VIII. o. t.; zongorán Resch Mihály, zenetanár.
4. Haldokló mellett. Tompa Mihálytól; szavalja Stachó Tibor, VII. o. t.
5. A modern ember hamis nézetei a valásról. Tartja Zajzka Béla, VIII. o. t.
6. Mozart ave verum. Előadják: I. hegedűn: Taffer Sándor VIII.; II. hegedűn: Ötömösi Sándor VII., Zlinszky Béla IV. B); III. hegedűn: Busás József VI., Papp Károly IV. A); Glidér Béla I. A); IV. hegedűn: Rimanoczy László V., Baranyai István II. A); harmoniumon Herbály István VIII., zongorán Szalay Elemér VII. oszt. tanulók. Vezeti Resch Mihály, zenetanár.

7. Hitünk erkölcsi értéke, fensége és a kongregáció. Tartja Szilágyi Dózsa, prem. tanár.

8. Nagyasszonyunk, hazánk reménye. Eneklé az ifjuság.
Belépődij 1 korona.

* **Uj hivatalos idő a városnál.** Nagy-Várad városánál eddig a tisztviselőkre vonatkozólag délelőtt 9 órától 12 ig, délután 3 órától 6 óráig; a segéd- és kezelőszemélyzet részére pedig délelőtt 8 órától déli 12 óráig, délután fél 3 órától fél 6 óráig volt a hivatalos óra megállapítva. Tegnap délelőtt a városi tanács rendkívüli ülésben foglalkozott a kérdéssel s hosszas és zajos tanácskozás után, a polgármester kívánságához képest, a tisztviselők hivatalos idejét akként módosították, hogy holnap, hétfőtől kezdve a tisztviselők hivatalos órája délután 3 órától fél 6-ig tart. Tehát a tisztviselők hivatalos óráját naponként egy fél

Jenny Jenő órás és ékszerész
Nagyvárad, Sz. János-u. 39 sz.

A KARÁCSONYI ALKALOMRA

ajánlja dúsán felszerelt raktárát zseb- és ingaórákban, valamint legújabb kivitelű ékszertárgyalt, óra és ékszer javításokat a legjutányosabb árban

pontosan eszközlök s valamint **brilliáns köveket és tört aranyat napi árban** becserelek és megveszem. Óra javításokért 1 évi kezességet vállalok. A helybeli és vidéki n. közönség szíves pártfogását továbbra is kérem. Maradtam
tisztelettel

Jenny Jenő.

órával meghosszabbították. Azt az abszurdumot azonban még mindég meghagyták, hogy külön hivatalos órák vannak megállapítva a tisztviselők és külön a segéd- és kezelő személyzet részére. Ilyent nem találunk sehol másutt; sem a vármegyéknel, sem az állami hivataloknál.

* **Dr. Konrád Jenő a közművelődési egyesületben.** Dr. Konrád Jenőt, a nagyvárad m. kir. bábaképezde igazgató-tanárát, az „Altöldi Magyar Közművelődési Egyesület” közegészségügyi osztályának tagjává megválasztották s erről őt gróf Zichy János, mint elnök, leiratban értesítette. Dr. Konrád az elnököt értesítette, hogy tisztelő megválasztását köszönettel elfogadta és hogy 200 koronával az Egyesület alapító tagjai közé belép.

* **Az Irgalomház karácsonyfája.** Az óbudai Irgalomházban a szegény gyógyíthatatlan betegek részére felállítandó karácsonyfához, a mélyen tisztelt közönség kegyes pénz- vagy természetbeni adományaiért esedezik a budapesti Irgalomháza Főnöksége, III., Sarmarcó-utca 60. Minden küldeményt köszönettel nyugtáz a főnökség.

* **A városmajor kitelepítése.** A városi tanács azt tervezi, hogy a mostani tűzoltó laktanya óriási területén építi fel a nagy szabású iparparlót, továbbá az új tűzoltó laktanyát, egyben pedig a város majorát, valamint a hozzá tartozó istállókat a városon kívül, a honvédlaktanya mellett levő utcában, az összes tenyész állatok és a ménlovak helyét pedig a szérűskertben helyezi el. A városi mérnöki hivatal a terveket elkészítette s a költségvetés szerint az új városmajor, vagyis a majoros lakása, 8 cselédlakás, istállók, szinek 124,678 koronába, a tenyész istállók és szolgálakás pedig 24401 koronába, a kettő összesen tehát 149,079 koronába kerülne. A főmérnök sürgősnek jelzi az építést.

* **Esküvő.** Diszes esküvő volt tegnap szombaton a várad-olaszi-i plébánia templomban. Dr. *Sahajda* György, a nagyvárad m. kir. kath. jogakadémia titkára tartotta esküvőjét bájos arájával *Kozma* Irén kisasszonnyal, *Kozma* Sándor posta-táviráda tanácsos kedves leányával. Az eskatést *Imrik* S. Zoltán plébános végezte. Előkelő nászvendégség volt jelen a diszes esküvőn.

* **Felolvasások a revisor ügyről.** A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara felkérésére a Magyar Revisor Szövetség a revisor ügyről általános és a létesítendő revisorképző intézmény szervezéséről, pénteken, december hó 8-án felolvasó ülést tart. Ez alkalommal a revisor ügyről általában dr. *Hantos* Elemér országgyűlési képviselő, a társulat alelnöke tart előadást, míg a szövetség céljait és revisorképző intézményét *Langyel* Samu szövetségi titkár ismerteti. Az érdekes felolvasó ülésre felhívjuk különösen a pénzügytisztviselőinek és a kereskedő közönség figyelmét: Az ülés délután 4 órakor lesz a kamara székében.

* **Budaházy okmánytára.** Mint értesülünk, a városi nagy csalás egyik löttetését az egésznek értelmi szerzője: *Budaházy* Kálmán a kir. ügyészségnél konokul tagad,

dacára a másik tettesnek, *Detrick* Tibornak mindent beismerő vallomással szemben. A vizsgálóbíró utasítására tegnap felkutatatták Budaházy íróasztalát s rengeteg régi utalványt találtak. Ezeket eldugdosta, hogy kiválogassa közül azokat, amelyekkel a csalást könnyen elkövethetőnek vélte. Mivel azonban nem volt társa, akivel összejátszva, megkárosítsa a várost, az okmányok a fiókjában hevertek. Valószínűleg itt vannak azok az okmányok, amelyek annak idején *Markus* János volt ellenőrtől hiányoztak. *Markus* János már a fegyelmi vizsgálata alkalmával azt vették jegyzőkönyvbe, hogy valószínűleg Budaházy révén veszték el. Es aligha csalódott. De persze, akkor mindenki csak mesének vette *Markus* János nyilatkozatát.

* **Ülések a vármegyén.** A vármegye közigazgatási bizottsága szerdán tartja meg december havi ülését. A központi választmány pedig szombaton tart ülést, melyen a hosszúpályi választás eredményét fogják tárgyalni. Hatodikán, az az szerdán még az utóllítási bizottság is fog ülésezni.

* **Egy ipartelep fejlődése.** Nagyváradon különösen a fa- és fémipar nagy lendületet vett. Olyan műszaloszaink vannak. A Réh-féle jóhírű asztalos ipartelep újabb fellendülését jelenti, hogy az eddigi tulajdonos Réh Ferenc mellé társul belépett *Hodossy* Géza, aki a *Rimanóczy* féle műbutorgyárnak hosszú ideig volt művezetője s most a két jeles iparos együtt törekszik az ipartelep és ezzel Nagyvárad iparának fejlesztését előmozdítani.

* **Vámosok kinevezése.** *Rimler* Károly polgármester Babrik József II. oszt. vámmellenőrt I. oszt. vámmellenőrvé, s helyébe Nagy Jánost II. oszt. vámmellenőrré nevezte ki; a *Ragály* Gábor II. oszt. vámszedő lemondása folytán megüresedett II. oszt. vámszedő állásra pedig *Fajzi* Lajos III. oszt. vámmellenőrt nevezte ki. — városi tanács pedig intézkedett a csillagvárosi és Aradi-úti vámszedők lakbérilletményének beszüntetése iránt, mivel ezen helyeken az új vámházak felépültek.

* **Felgyújtotta a kedvese házát.** Veszedelemes módon állott bosszút tegnapelőtt egy körösbarlangi leány: *Kozák* Anna hűtlen kedvesén, *Kosztá* Gáboron. *Kozák* Anna, mikor kedvese elhagyta, bosszút esküdött és tegnap egy lámpával fellopózott *Kosztá* Gábor házának padlására, ahol a lámpát meggyújtotta és az ott felhalmozott szénára dobta, ő maga pedig megszökött. *Kosztá* Gábor háza pár perc alatt lángokban állott, onnét átterjedt a tűz a szomszédos épületekre is. Mire a lakosság a tüoltásához kezdett már 4—5 épület állott lángokban. A tüzet csak nagynehezen lehetett lokalizálni. A tettest eltozták, aki beismerte tettét és azzal védekezett, hogy ő nem tudta, hogy mit csinál.

* **Elfogták a nagybárodí erdő felgyújtóját.** A nagybárodí csendőrség már napok óta nyomozott a nagybárodí erdő felgyújtója után. Végre hosszas kutatás után tegnap *Styipon* György 23 éves pástor személyében a tettest sikerült elfogni. A tettes kihallgatása alkalmával kiderült, hogy *Styipon* közveszélyes piromanikus ember. Előadta, hogy az erdőt azért gyújtotta fel, mert szereti a tüzet. Az erdő délután akkor gyújtotta fel, mikor

már esteledni kezdett és nagyon tetszett neki, mikor a nagy fekete gomolyó füst alatt égbe nyúló lángok imbolyogtak és világítottak bele az alkonyatba. A veszedelmes embert őrizet alatt tartja a csendőrség.

* **A mentők és a tűzoltók működése november hóban.** Most jelent meg a nov. havi kimutatás a mentők és a tűzoltók működéséről. Eszerint a mentők ötvenöt esetben nyújtottak segílyt baleseteknél és ötvenöt esetben végeztek betegszállítást. Nagyvárad hivatalos tűzoltósága 75 alkalommal volt tűzoltásnál működésben e hó folyamán.

* **Vesztett ebek garázdálkodása.** Tenkei tudósítónk jelenti, hogy Tenkén és Gyantán a veszett kutyák túlságosan elszaporodtak. Gyantáról tegnap is felszállítottak két embert Budapestre a Pasteur intézetbe. A gyantaiak a hatóság rendeletét nem fogantatosítják, az ebzárlatot nem tartják be. A főszolgabíró tegnap elrendelte, hogy az utcán található kutyákat az előjárósági tagok lövöldözzék agyon.

* **Elpusztított erdők.** Az erdészeti hivatal tegnap jelentette az alispánnak, hogy a bihardobresdi erdő iparvállalat tulajdonát képező erdőből november 12., 13. és 14-én 80 hold területű erdőt gyújtottak meg ismeretlen tettesek. A kár jelentékeny.

* **Megégett kisleány.** Magyarcsékei tudósítónk jelenti, hogy a járáshoz tartozó *Kiskopács* községének határában borzalmas tüzhálállal mult ki egy négy éves kis leány. A leányka teheneket legeltetett, miközben fázni kezdett és tüzet rakott. A tüzrakáshoz szükséges szalmát kötényében vitte a kis leány a tüzre, ahol a szalmát a tüzre borította. E közben ruhája lángott kapott. A szerencsétlen leány égő ruhájában futkosni kezdett, melytől csak jobban égett a vékony ruha. Mire segítség érkezett a kis leány már oly súlyos sebeket szenvedett, hogy fél órai kintlódás után meghalt.

* **Az érmihályfalvai szociálisták újabb bukása.** Tegnap számunkban megirtuk, hogy az érmihályfalvai képviselőtestületi tagválasztások alkalmával az első kerületben a szociálisták teljes vereséget szenvedtek. Mint tudósítónk jelenti, tegnap a második kerületben tartották meg a tagválasztásokat, mely alkalommal a szociálisták ismét csutos vereséget szenvedtek. A második kerületben megválasztották *Kovács* Árpád, *Györi* István, *Nagy-Dobos* Imre és *Konrád* László érmihályfalvai lakosokat.

* **Villamos áramszünet.** A városi villamosmű igazgatósága értesíti a villamos áram fogyasztókat, hogy ma, vasárnap, december 3-án déli 1 órától 2 óráig, a kapcsolótáblán végzendő munkálatok miatt az áramszolgáltatás szünetelni fog. Ez azonban a villamos vasút forgalmát nem érinti.

* **Adófizetés délután.** Nagyvárad városánál eddig csak délelőttönként lehetett adót fizetni, délután pedig a zárlatot készítették a pénztárnok és ellenőr. A városi tanács módot akar nyújtani, hogy az adófizetők ne csak délelőtt, hanem délután is fizethessenek adót. Tegnap üléseben a város tanácsa akként intézkedett, hogy a városi adóhivatal pénztárában az adófizetések ezután délelőtt 9 órától déli 12 óráig, délután pedig 3 órától 4 óráig esz- közölhetők legyenek.

Reggelizés előtt félpohá
Schmidthauer-féle
Használata valódi áldás gyomorbaj-
osoknak, székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz

Az elrontott gyomort
2-3 óra alatt tel-
jesen rendbehozza.
Kis üveg 40 fill.
Nagy üveg 60 fill.

Kapható Nagyvárad és vidéken minden gyógyszertárban és jobb fűszerüzletben.

* **Gyászrovat.** Mint részvétellel értesülünk dr. Grósz Lajos belényesi ügyvéd hosszas szenvedés után, tegnap éjjel itt Nagyváradon a Waldmann-féle szanatóriumban meghalt. Temetése ma d. e. fél 11 órakor lesz dr. Grósz Sámuel házából.

* **A törvényhatósági utak költsége 1912-ben.** Az államépítészeti hivatal tegnap tett jelentést az alispánnak a törvényhatósági utakra vonatkozólag. A hivatal egyidejűleg kérte az alispánt, hogy a szükséges költségek fedezésére 75.000 koronát utalványozzon ki.

* **A haditengerészet fejlődése.** Elénk érdeklődés mellett tartotta a Magyar mérnök-és építész-egylet tegnapi vetítő-estélyét, amelyen Gonda Béla min. tanácsos az osztrák-magyar haditengerészet fejlődését adta elő. A nagyszámú és előkelő közönség színtől megöltötte a város háza közgyűlési termét a vetítő-estély alkalmából és nagy figyelemmel hallgatta a előadó szavait. Gonda Béla röviden érintve a századok előtti tengerészetet, rátért a XIX. század rohamos haditengerészeti fejlődésére, amely akkor vette kezdetét, amikor Miksa főherceg lett az osztrák tengeri haderő feje. Ismertette az 1867. év előtti állapotot, amelyből a mai osztrák-magyar tengeri haderő kialakult s amely azután az utóbbi évtizedek alatt rohamosan fejlődött, hogy ne maradjon hátra a többi nemzetekhez képest. Azután a mai tengeri haderőt írta le. Befejező szavaiban megemlékezett arról, hogy a magyar meennyire idegenkedik a tengertől, pedig az volna a helyes állapot, ha itt is lehetne magyar tengeri hadosztályokat felállítani, magyar vezetővel, magyar legénységgel, éppen úgy, mint ahogy vannak a közös hadseregben tiszta magyar ezredek. Előadása végével szép, színes vetített képekben mutatta be a tengeri haderő fejlődését.

* **Öngyilkos asszony.** Csismadia Andrásné Magyar-utca 3. szám alatt lakos tegnap délután a fölötti elkeseredésében, hogy régi idegbetegsége hevesebben fellépett, lúgkőoldatot ivott. Belső sérüléseivel beszállították a biharmegyei kórházba. Sérülése súlyos, de nem életveszélyes.

* **A biharpüspöki-i szerencsétlenség.** Tegnap említettük, hogy a biharpüspöki-i vasúti állomás közelében levő homok bányából egy ismeretlen embert fején zúzódásokkal eszméletlen állapotban beszállították a biharmegyei kórházba. Az ismeretlen ember ma rövid ideig eszméletéhez tért s a hozzá intézett kérdésekre csupán annyit felelt, hogy Kiss Dénesnek hívják.

* **A német főiskolák és az Esperanto.** Németország egyik nagyjelentőségű főiskolájának a Kötheni Friedriche-Polytechnikumnak rendjében jelentős változások történtek. Új fakultást szerveztek kereskedelmi mérnökök számára, mely fakultáson az Esperanto nyelv ismerete a kötelező. Már a felvételnél kötelesek a jelöltek esperanto nyelvű dolgozatot benyújtani. A vizsgálat szóbeli része pedig a jelölt kívánsága szerint német, angol, francia vagy esperanto nyelven történik. Németországban ime már a kormány hivatalosan is elismeri, hogy az Esperanto nemzetközi nyelv a tudomány és kereskedelem terén nélkülözhetlenné válik. Nálunk is szépen terjed a nyelv ismerete főképp a *La Verda Standardo* rendszeres propagandája nyomán. A *La Verda Standardo* szerkesztősége (Budapest, IX. Üllői-ut 59.) ötvennégy fillér beküldése ellenében ingyen küld bő ismertetést, nyelvtant, szótárt.

* **Járvány.** A tenkei járásban Tenkegöbéd, Kávásd és Béltényér községekben a vörheny járványszerűleg lépett fel. A hatóság az óvintézkedéseket fogatosította.

Dr. Ch. Mauriac, a párisi Hopital du Midi orvosa írja: A természetes **Ferencz József**-keserűvizet sokszor rendelem s eddigi tapasztalataim szerint hatása nagyon kedvező, úgy hogy ez a gyógyviz a hashajtók között a legelső helyek egyikét foglalja el. — Kapható gyógyszertárakban és fűszerkereskedésekben. A Sztéküldési-Igazgatóság Budapestben.

* **Mikor a betörők mulatnak.** Érdekes körülmények között fogott el az élesdi csendőrség tegnap két csékei atyafit, akik az élesdi állomásfőnök pincéjében garázdálkodtak. Mint tudósítónk jelenti, Blága Tivadar és Bulzán Tótyer céckei lakosok megsejtették, hogy Botári István állomásfőnök pincéjében jó borok vannak. A két atyafi tegnap éjjel a ajtó feltörése után a pincébe hatolt és ott előbb, amit összehajthattak, összeszedtek, batyuba kötötték, aztán bozzáfogták a boroshordók megdézsmálásához. A borból is ellátták magukat, aztán mindketten felhajtottak egy mérő bort. Ugy látszik, izlett az atyafiaknak a bor, mert nem távoztak el, hanem tovább iddögáltak. A bor olyan kedvre derítette Bágáékat, hogy dalolni kezdtek a pincében és közben tovább ittak. A mulatozás közben megvirradt és az állomásfőnök a dalolók keresésére indult. A két atyafi ott kuporgott a hordó mellett és kegyetlen borizó hangon fújtak valami oláh nótát. A két mulató betörőt elfogták a csendőrök.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezze be szakembernél, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeren későn bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer-féle** fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárok fegyverei csak **LADÁNYI JÓZSEF** puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. lőporáruda. Telefon 269. Nagyvárad Rákóczi-ut.,

x **Karácsonyi!!!** cukorka nagyvásár Aszódinál **Kossuth-utca.** Szaloncukrok, figurák, csilárok, díszek, ezer és ezer-féle édességek karácsonyfára nagyban és kicsinyben kaphatók lesznek. Nagyvárad, Sas-palota. **Telefon 635.** és **Cukorka királynál** Kert-utca országos hírv. karácsonyi cukorka vásár egyedül csak Aszódinál.

x **Csillár és fémáru gyártási telep:** Nagyvárad **Iroda s raktár Szt. János-u. 1. Bémer-tér 3. Telefon 556.** Készítik a legizlésebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világítási** és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel **STERN ADOLF.** 33

Rimanóczy műbutorgyár.
 ::: Állandó bútorkiállítás. :::
 I. rendű tölgy és bükkfa parketta saját gyártmány.
 Saját készítményű modern cserépkályhák állandóan raktáron. Elvállalja kályhák javítását.
 Raktár és iroda: Rákóczi-ut, saját ház.
 ::: TELEFON: 796. :::
 Költségvetés díjtalan.

x **Karácsonyi és Újévi imakönyvek,** ifjúsági iratok, mesés könyvek, képeskönyvek, levélpapírok nagy választékban érkeztek **Benkő Arthur** könyv- és papirkereskedésének Rákóczi-ut 54. szám. TELEFON 870.

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőim-mel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy **az őszi és téli szöveteim**

megérkeztek. Angol és belföldi szöveteiben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik.

Nagybecsű pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég

Nagyvárad, Szent János utca 4. sz.

Mintákkal kívánatra háznál szolgálók.

Telefon 11-41.

Telefon 11-41

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes kézi munkáktól, Bóvíli árut ne vegyen, mikor

ujat és szépet

nálam az ellsmert olcsó áron szerezheth be.

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Figyeljünk a cégre

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk

ÓVÁRY TESTVÉREK

cég alatt.

Kiváló jóságú modern és izlése kályháinkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fentartani. A legdivatosabb és legegyszerűbb

cserépkályhák

állandóan raktáron vannak.

Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek. Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel

Óváry Testvérek kályhás iparosok

(Óváry Lajos utóda).

Csengeri-utca 27. szám.

ORSZÁGOS KÖZVETÍTŐ BANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Rimanóczy-utca 9. l. em.

Kieszközöl

törlesztéses és jelzálog kölcsönöket,

Financirozza HÁZAK VÉTELÉT és ELADÁSÁT

és azokra, mint minden más ingatlanra a legmagasabb értékbecslés szerint GYORSAN OLCSON KÖLCSÖNT folyósítat.

Vas és rézbutor

gyári traktári

Székényágy 3 matraccal 20 korona
Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 4 korona
Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf
vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 638.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Vasárnap délután: Theodor és társa, este: Kis gróf (operett újdonság).
Hétfő: A kis gróf.
Kedd: A kis gróf.
Szerda: A kis gróf.
Csütörtök: Taifun.
Péntek d. u. Cigányszerzem, este A csikós.
Szombat: Eszemadta.
Vasárnap délután: Tilos a csók, este Tárjárás.

Annuska.

Gárdonyi Annuskája igazán az a darab, amelyben egy tehetséges naiva csakis előnyösen mutatkozhatik be. Annyi báj, kedvesség van magában a darabban, hogy a szereplőknek semmit sem kell hozzátenniök, csak elvenniök nem szabad belőle semmit. A mi színészeink Annuskát igazán nagyon jól szokták adni és ha azt írjuk Hegedűs (Handel) Cornélról, hogy az együttesben jól megállta a helyét és sehol sem rontott, már ezzel nagyobb dicsőretet mondottunk rá, mint amennyit a színpadra lépő urilányok átlagban megérdemelnek.

Tehetsége határozottan van, de hogy érdemes-e a színpadra lépnie, azt csak több szerep után mondhatnók meg, mert egy szerepet utóvégre mozdulatról-mozdulatra be lehet tanulni. Hegedűs Cornél játéka sehol sem volt mesterkéltséget, így reméljük, hogy tehetsége valódi s nem látszólagos.

Ennyit mondhatunk ma róla, a kezdők oktan feldicsérése nem szokásunk, mert az esetleges csalódás sokkal tragikusabb az egekig magasztalt gyenge színészre, mint a felsült kritikusra nézve.

A régi szereplők közt végtelenül kedves volt Hunyadiné, de Gózon is, míg Leővey klasszikus barát karrikatúrája állandóan derűltséget keltett. Igen jó volt Pápainé parasztszolgálója. Angyal, Sik, Tóth, Hunyadi, Kabos is dicsőretet érdemelnek.

A kis gróf. Az új magyar operettek közül egyik se indult a biztos siker anyyi reményével utra és egyik sem aratott olyan szép sikert, mint »A kis gróf«. A pompás zenével ötletes szöveg párosult s ahol eddig színre került, mindentűt tartós és zajos sikert aratott. Nagyváradon ma vasárnap este mutatják be a kitűnő operettet olyan elsőrangú szereposztásban, amely a darab minden kvalitásai nélkül is biztos sikert hozna. A címszerepet Gózon Gyula játssza, kivüle pompás szerepekhez jutott Zsigmondi, Pogánz Janka, Sik, Kabos, Leővey

és a többiek is. Az előadásra új diszletek és jelmezok készültek s a kiállítás maga is egy látványosság lesz. A darabot hétfőn, kedden és szerdán bérletben játsszák.

EGYESÜLETEK.

Téli előadások a Kath. Legényegyletben.

Ma, vasárnap kezdi meg a Legényegylet ismeretterjesztő téli előadásait és folytatja vasárnaponként d. u. 5 órakor. A műsort időről-időre közölni fogjuk a lapban.

A mai előadás műsora:

1. Egyleti jelszó. Eneki a dalárda.
2. Megnyitó beszéd. Tartja Gálty Sándor egyleti igazgató.
3. Egészségtani előadás, különös tekintettel a nemi élet kérdéseire, tartja: dr. Roszkopf Béla kórházi orvos, főgimnáziumi egészségtani tanár.

4. Egyleti induló. Eneki a dalárda.

A mai előadás csak férfiak jelenhetnek meg, egyleti rendes és pártoló tagok. A többi előadásokon más vendégeket is igen szívesen látunk minél nagyobb számban.

Ezuttal tudomására adjuk az egyleti tagoknak, hogy ezentul minden héten csütörtökön este 9-től fél 10-ig hittani és erkölcsstani értekezést tartunk.

Az érdeklődést telt házzal kéri és várja az igazgatóság.

SPORT.

A mai footballmérkőzés. A N. S. E. I. és N. A. C. II. ma, vasárnap délután 2 órakor a Sport téri pályán még kedvezőtlen idő esetén is megtartja a hirdett barátságos mérkőzést. A közönség védelméről gondoskodás történt, mert esős idő esetén fedett helyről nézheti a mérkőzést, amely igen érdekesnek ígérkezik. Emelni fogja a match érdekességét az a körülmény, hogy az Uránia mozgókép színház igazgatósága, ugy a játékról, mint a közönségről felvételeket fog eszközölni, s ennek kinematogramját legközelebb be fogja mutatni. A mérkőzés a szokott helyárok mellett tekinthető meg. A N. A. C. I. csapata, amely tudvalevőleg a D. K. A. S. E.-vel mérkőzik a bajnokságért, ma reggel a gyorsvonattal utazik át Debrecenbe, ahonnan már este vissza is tér, valószínűleg újabb győzelemmel gazdagodva.

A Nagyváradai prem. főgimn. testgyakorló köre e hó folyamán nagyszabású atletikai versenyszámokkal egybekötött disztornát rendez. Az előkészületek már is lázasan folynak. Meg Jászay Károly ifj. elnök és a tisztviselői kar a disztorna sikeres rendezésében fáradoznak, addig az ifjuság Debrecenyi Lajos művezető és Roxin János atletikai szakkapitány vezetése alatt a tornacsarnokban szorgalmasan folytatja a trenírczást. A gyakorló órákból itélve a disztorna erős versengést fog támasztani s a közönségnek kellemes szórakozást nyújtani.

TANÜGY.

Polgári iskola Éiesden. Éiesd községére nézve nagy jelentőségű határozatot hozott legutóbb a képviselőtestület. Mint tudósítónk jelenti, a községben egy négy osztályu polgári iskolát akarnak létesíteni. Az iskola felépíté

séhez szükséges anyagiakkal, azonban a község nem rendelkezik és ezért kérelmet intézett a vallás és közoktatásügyi miniszterhez, hogy a terv kiviteléhez nyújtson anyagi támogatást.

IRODALOM.

Uj oláh nyelvtan. Az egész világon ismerik a bécsi Hartleben cég nyelvtani könyveit. Ezek az aránylag nem nagy terjedelmű, gondos kiállítású és igen olcsó kötetkék a legalkalmasabb eszközök a nyelvtanulás elterjesztésére. A kiadó-cég nemcsak az európai nyelvekre, hanem a többi világrész nyelveire is kiterjeszti figyelmét, van kiadványai közt kínai japán, marokkói, bán, jávai stb. nyelvtan is. Magyar nyelvtan a kétféle is van, azonfelül van egy harmadik magyar nyelvtana kereskedők részére s magyar olvasókönyve is. Természetesen a kiadványok nagy többsége németek számára készült s németül van megírva, de van pl. német nyelvtana magyarok részére is. Most a cég az oláh nyelvtanból (németek részére) rendezett új, már 4. kiadást. A nyelvtan módszere kiválóan gyakorlati. Fokozatosan vezeti be a tanulást az oláh nyelv ismeretébe s közben módját ejti annak is, hogy a legjelesebb román írókat megismertesse. Midőssze két fogymközűsét vettük észre: a rövid nyelvtörténeti bevezetés még mindig a régesrég mesének bizonyult »római kontinuitás« regéjét találja föl a támadónak valóság gyanánt, holott ma már a komoly történetírás régen bebizonyította az oláhok balkáni, nem pedig dáciái eredetét. Másik kifogás meg, hogy a helyesírásban a könyv kissé elmaradt a mai irodalmi oláh helyesírás mögött, mely meglehetősen fanatikus. Ezekről eltekintve, a kötet rendkívül használható s annak, aki németül tud, föltétlenül igen ajánlható az oláh nyelvnek alapos és gyors megtanulására. Olvasmányai és szókincse ugyanakkor összevágatva, hogy az idegent különösen érdekeli. Nem feledkezni meg az oláh nyelv sajátosságairól és közmondásairól sem. Módszere világos, könnyen érthető, gyakorlatias. Ara kötve 2 korona 20 fillér.

Az Élet mai száma a következő tartalommal jelent meg. A Medina ügye. Izsóf Alajos. — Schulek Frigyes, Zrúeczky Dezső. — Az irodalmi Nobel-díj nyertese. — A károk, amik lenyulnak. Erdős Renée. — A köztűnk való bajokról. G. Chesterton. — Remigiusz apát. Dr. Dolencz József. A papné. (Regény.) Nitsch Arpád. — Pythagoras tétele. — Enrico Castelnovo. — Rubinson. Majthényi György. — Üzenet a Rába mellől. (Költmény.) (Boros Ferenc. — Hogyan nézünk képet? — Lévy József. Prónai Antal. — Képek. — Könyvek. — Színház. — Zene. — Mozgóképek. — Szerkesztői üzenetek. — E pompás képekkel illusztrált hetilap előfizetési ára negyedévenkiut 5 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VII. Damjanich-utca 50 szám.

Karácsonyi Album cím alatt mint minden eszteendőben, ugy az idej karácsonyra is egy disz-es Albumban összegyűjtve jelenteti meg a *Bárd Ferenc és Testvére* közismert budapesti zeneműkiadó cég a f. évben népszerűsége jutott kedvelt zeneműveket. Benne less az Albumban a »Bábjáték« című operette legjobb száma keringők, indulók és polkák, Tóth Baka-Baitz és másoktól; kuplék és szebbnél-szebb kabaré számok a kedvelt Zerkovits, Márkus, Szirmai és többektől, dalok Reinitz Béla és Nándortól, Előadási darabok Beethoven, Bendel, Kleinecke, Ascher és sok mástól. V-

gűl magyar nóták Dóczy, Fráter, Pap Zoltán és Szentmiklóssytól. Valamennyi zongorára, részben cimbalomra, részben hegedű és hegedű zongorakísérettel, részben pedig ének és zongorára. Ezen Karácsonyi Album kiadásával hazánk e legelső zeneműkiadó cége kedves meglepetést szerez nagy vevőközönségének és valószínűleg ajándékszámba megy a gyönyörű album, tekintve, hogy a több mint 80 oldal tartalmú kötetben foglalt zeneművek értéke egyenként vásárolva 61 korona értéket képvisel, míg így együtt az egész Karácsonyi Album 4 korona, diszkótésben pedig 6 korona. Lapunk olvasói bizonyára szívesen veszik e Karácsonyi Album megjelenéséről szóló hírt és azon figyelemztetésünket, hogy az albumra a kiadó cég csakis december hó 10-ig fogad el megrendeléseket, mivel az csak annyi példányban lesz előállítva, ahány megrendelés arra december 10-ig Budapestre a cég Kossuth Lajos-uta 4. szám alatti kiadóhivatalához beérkezik.

Z E N E.

Juan Manén.

Amikor legelőször irtunk Pablo Casalsról, a ma már Nagyváradon is megcsodált művészről, együtt említettük vele a másik nagy spanyolt: Juan Manént, aki az általános vélemény szerint Casalsal együtt ma elismert királya a vonóshangszer-játéknak.

Egy ilyen megállapítás, amikor a közönség még hatása alatt van Casals gigantikus tudásának és művészi erejének: ez mindenesetre rendkívüli elragadtatást áruja el a kritikusknak, aki ezt leírta. Pedig ma már sokra igen sokra megy azok száma, akik egész Európában Moszkvától le egész Sevilláig és Londontól egész Nagyváradig hangoztatják és ismétlik ezt a klasszifikációt.

Manén ma csakugyan az a hegedű-előadásban, ami Casals a cselóban.

Virtuóz, mint Paganini óta senki és mely érzéstelel lelkű poéta, akinek a kezéből úgy szól Beethoven, Mozart, Saint-Seans legnehezebb, koncertdarabja, mint valami csodás, földöntúli sphaerikus ének, melyben néha lobogó szenvedélyek égnak, néha megdöbbentő technikai bravurok szikráznak.

Manén középkorú ember, már túl a kísérletezések, a fiatalos extravaganciák idején. Erett, befejezett, klasszikus művészet az övé, amelynek igen előkelő hely jut a zene történetében.

Ezt a csodahegedűt különben a multkorában újból fölfedezte Budapest közönsége. Ujjongó tombolással, lelkes üdvölgéssel ünnepezték, pedig akkor még csak virtuóz állott előttünk, csak bízhatatlan technikáját csodálták, mellyel bosszorkányos dolgokat művel. Akkor még csak utólrébetlen tökéletességű technikusnak hitték, de azóta megváltozott ez a vélemény: ma már mindenki tudja, hogy Manénban a technikusknál is nagyobb a művés.

Juan Manén december 12-én, kedden este tartja Nagyváradon a Kereskedelmi Csarnokban hangversenyét.

Vele eljön újra Szántó Tivadar, a kiválóan talentumos magyar zongoraművész, aki mióta utolszor járt Nagyváradon, az egész világ elismerését vívta ki a művészetére iránt.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Érdeklődőknek. A Kereskedelmi Csarnok hangversenyére nem kaptunk jegyeket s így nem írhatunk róla.

NYILTTÉR.

Keserü Bálint és Lánszky Irén
tisztelettel tudatják egybekelésüket
Hevescsány, 1911. november hó.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és díszüvegezési műintézete.
Üvegcsiszoló és tükör árugyár.
NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szíves
figyelmébe ajánljuk műtermünket

templom ablakok díszüvegezések
készítésére, művészies és egyszerűbb
kivitelben ólom keretbe foglalva.

CZÉGÜNK TÖBSZÖRÖSEN KITUNTETVE.
Telefon 1164.

P É N Z
Olcsó
tőketörlesztéses kölcsönöket
10-75 évre folyósít, ugyintén régi
drágább kamatu kölcsönöket kicserél,
convertál a lehető legrövidebb idő alatt.
Házak, szőlők, földbirtokok
örök árban való adás-vétel vagy bérletét
a legsikeresebb eredménnyel közvetíti.
Földbirtok parcellázását
saját költségén elvállalja és finanszírozza.

Faludi Ignác utóda
BARNA ARTHUR

bankbizonyányi és ingatlan forgalmi irodája
NAGYVÁRAD, MÉSZÁROS-UTCZA 2-ik SZÁM.

F O G A K.

Ép gyökerek bennhagyásával
művészikivitelben szápadlás
nélkül is készít **kitünő** hí-
nevű

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

TÁVIRATOK.

A vezérkari főnök távozása.

Bécs, nov. 2.

(Saj. tud.) Felsőbb katonai körökben az a hír van elterjedve, hogy a vezérkari főnök távozásával megingott a hadügyminiszter állása is. Hire jár, hogy a Hazay legutóbbi audienciája szoros összefüggésben volt a vezérkari főnök távozásával. Hír szerint Héderváry miniszterelnök is rajta volt Conrad távozásán, mert a vezérkari főnök politikáját a nagyhatalmakra nézve veszélyesnek tartotta.

Elek Pál lemondása.

Budapest nov. 2.

(Saj. tud. táv.) A magyar kereskedelmi bank részvénytársaság igazgatóságának mai ülésén az igazgatóság kifogásolta, hogy Elek Pál önhatalmulag jár el egyes dolgokban. A kifogásokra Elek Pál a lemondás nyomban beadta lemondását, amit az igazgatóság elfogadott.

Az olasz-török háború.

Konstantinápoly, nov. 2.

A porta legutóbb kelt jegyzékében, melyet a nagyhatalmakhoz intézett, tudomásul adta, hogy Olaszországnak a török partokkal szemben tanúsított agresszív eljárása a cselekvés terére szorította Törökországot. Ilyen körülmények között a porta nem mondhat le a Dardanellák elzárásáról. A porta be is jelentette, hogy a régi hajókat el fogja sülyeszteni és aknákat fog elhelyezni. Azt hiszi a porta, hogy a legmélyebb részeket is sikerülni fog aknákkal ellátni.

Konstantinápoly, dec. 2.

A hadügyminiszterium a következő táviratot kapta: Az olaszok tegnap megismételték támadásaikat Ain-Kara ellen. A tulerő és az ellenség ágyutüzélése miatt elkeseredett harc után kénytelenek voltunk visszavonulni.

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése
Budapesten

A gabonátörszén tegnap változatlan volt az irányzat. Készáru szintén változatlan.

Határidők zárlata:

Áprilisi buza (1912)	— —	11-82
Áprilisi rozs	— —	10-34
Áprilisi zab	— —	9-83
Májusi tengeri (1912)	— —	8-44

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	853.50
Osztrák hitelrészvény	— —	653.50
Jelzálogbank	— —	494.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	578.50
Salgótarjáni kőszén	— —	676.—
Közúti vasut	— —	827.—
Rimamurányi vasmű	— —	674.—
Városi vasut	— —	4.2250

REGÉNYCSARNOK.

HELEN.

Írta: Schmidt Amália. — Fordította: N. M.

(Folytatás) 27

— Mily bünről vádol engem? grófné! Hiszen kegyed sokkal jobb és szelidebb, hogysem rossz véleményre képes volna.

— Azt hiszi ön? — kérde vontaiva és most valóban rátekintett; e tekintetben volt mégis egy kis szikrája az erélynek, de mielőtt ezt Bruchland feltognatta volna, már ismét lezáródtak a szembéjük, s a grófné a maga csendes, lágy hangján folytató:

— Vagy annyira érzéketlen ön napjainak egyik legelső szépsége iránt, hogy érdemesnek seni tartja a megemlékezésre? vagy már annyira meg van bűvölve általa, hogy nincs többé birtorsága őt megnevezni?

— Kiről beszél kegyed? Charlotte! — kérde Constance.

— Rechteren grófné társalgónőjéről, — volt a felelet. — Még az elébb is midőn belépett bámultam fejének gyönyörű alakját.

— Tehát van Kérdé Almen oly élénken, hogy Werder grófné egy bájos mosollyal jutalmazta meg. Nem viseltetett ugyan semmi legkisebb érdeklődéssel a grófné iránt, de inkább akarta, hogy meg legyen oszolva a fiatal emberek csoportja, minthogy őket mindnyájukat egy előtte gyűlölt bálvány csodálásába elmélyülve látta.

— Igen, itt van a grófnéval, s ez utóbbi külseje után ítélve, ma nem valami vidám napja lehetett a szegény kis Haldennek.

— Haldennek, mondá kegyed? — kiáltott fel Bruchland. — Kérem grófné, jól hallottam-e?

— Edes Istenem! igen, — mondá a szép asszony lehetőleg vontatott hangon, mert nagyon kellemetlenül hatott rá Bruchland heves felkiáltása. — Nem tudta-e ő, báró, hogy a grófné társalgónője született Halden kisasszony?

— Halden? . . . Helén . . . Halden Helénnek hívják? — kérde Miksa. Holthelvány lett s alig birt beszélni.

— Ah, azt már nem tudom; ki is tudná egy társalgónő keresetnevét? — mondá Werder grófné elfordulva tőle. Bruchland hevessége kiálthatatlan volt előtte, mert a kedélymozgalmakat még jobban gyűlölte, mint a vetélytársnőket.

Constance feszülten figyelvén, Bruchland felindulását észrevette, s őt magát is kínos érzélem fogta el. De bár büszke és elkényeztetett gyermek volt, mégis igazság szerető és nemes szívvvel birt, azért ő adott felvilágosítást.

— En tudom ama szép, fiatal leány nevét, valóban Helénnek hívják.

— Oh köszönöm, — szólt Bruchland magán erőt véve; — ő az én . . . az én közeli rokonom és nagy meglepetéssel hallom, hogy ő itt van W . . . ben.

— Mily szerencsés fiu vagy te mégis Bruchland! — kiáltott fel Almen. — Ily véletlenül rokonra találni a legszebb leányok egyikében!

— De látnom kell őt, az én . . . az én unokahúgomat. Hiszen te jól ismered Rechteren grófnét; légy oly jó, mutass be nála.

— Szivesen, — volt a felelet.

Es Miksa alig engedett Almennek időt, hogy futólagosan búcsút vehessen Constance től, annyira sietett azon helyhez, hol Rechteren grófné ült.

Nos, Constance! mit szól kegyed ehhez? — kérde Werder grófné teljesen kinyitott szemekkel és kissé gonosz mosollyal.

— Majdnem azt hiszem, — felelt Constance, s kissé ő is gonoszul mosolygott, mert valami titkos fájdalmat érzett, mely haragossá tette, — hogy Bruchland ur valamivel többet talált fel e társalgónőben, mint rokonát. Csak párba ne legyen e miatt benső barátjával, Almen urral. On, Ostitz ur! zavarban lenne ez esetben, nem tudván, a kettő közül melyiknek ajánlja tel segídi szolgálatait.

Ezzel ismét ama könnyed hangulatba ment át, mely környezetéhez illő volt, s mindenki szívesen vette ezt, örülvén, hogy a társalgást a szokott, gondtalan módon folytathatja.

(Folyt. köv)

A szerkesztésért felelős:
Dr VUCSKICS GYULA

Aszódinál, Kossuth-utca

és

„Czukorka-királynál“ Kert-utcán
Mikulás-czukorkák
és déligyümölcsök

1-ső rendű szaloncukor	E héten kilója	2.20
1-ső rendű Francia datolya	E héten kilója	2.80
1-ső rendű malaga szőlő	E héten kilója	2.80
1-ső rendű koszoru-füge	E héten kilója	-56
1-ső rendű Prүнella	E héten kilója	2.80
1-ső rendű héjjas magyorró, nagy	E héten kilója	1.80
1-ső rendű francia mandola, nagy	E héten kilója	2.80
1-ső rendű maróni, szép nagy	E héten kilója	-40
1-ső rendű cukrozott déligyümölcs	E héten kilója	3.60
1-ső rendű narancs héj	E héten kilója	2. —
1-ső rendű erdélyi dió	E héten kilója	-80

Mikulások és diszes Jardinetto
kosarak.

TATRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közelműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Nagy műhely

bármilyen ipari célra alkalmas
(volt Harmati-féle lakatos műhely)

azonnal kiadó.

Rózsa-utca 4. szám alatt
értekezhetni. ■ Telefon 785.

Dajkovits E.

fényirodájában

Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Lévai Márton r. t.

könyvnyomdájában egy tanuló
könyvkötészetében egy tanuló
vonalozó-intézetében egy tanuló
doboz gyárában egy tanuló
felvétetik.

„Mesés“

cipők láthatók a

Moskovits anatómiai cipőgyár

Bémertéri

fióküzletének kirakataiban.

Feldstrick Kálmán

könyvkötészete és dobozgyártása
Nagyvárad, Rákóczi-ut Moskovits-ház

A Széchenyi étteremmel szemben.

Készít mindennemű a szakmába vágó munkát a legegyszerűbb és a legdiszesebb kivitelben.
Nagyvárad-város, Biharvármegye, Magy. kir. ítélőtábla, a Nagyvárad és vidéki M. kir. Adóhivatalok, M. kir. honvédbadapródiškola és a megyei összes fűszolgabírók és körjegyzők szerződéses szállítója

Tisztelettel értesitem Nagyvárad város és Biharmegye nagy-
érdemű közönségét, hogy az 1792-ik évben alapított

ékszer, arany és ezüstműves üzletem

1. év december havában

teljesen ujonnan berendezve, s a legkényesebb igényeknek meg-
felelő áruval felszerelve

nyitom meg a Bémer-téren
ujonnan épülő özv. Kolosváry Sándorné házában.

Jutányos árak, szolid kiszolgálás, óriási választék!

Kérve a nagyérdemű közönség becses pártfogását.

Tisztelettel

Kolosváry Sándor,

ékszerész, arany és ezüstműves.

Ideigienes helyiség Rákóczi-ut 5. Veiszlovits ház, az Orsolya zárda templomával szemben.

Az Első Nagyváradai Mészhomokkő Téglagyár Részvénytársaság árájánlata 1000 darabonként:

közönséges (falazati) téglá . . . . . **35** — korona
homlokzati (vakolást nem igénylő) téglá . . . . . **37** — korona

A mészhomokkő téglá a művelt nyugati államoknak majdnem kizárólagos falépítési anyaga. Minden időben gyártható és olcsó téglá.

A homlokzati téglá a vakolást feleslegessé és így az építkezést még olcsóbbá teszi.

A minden újítással szemben észlelhető idegenkedés leküzdésére álljanak itt a helybeli hivatalos szakkörök véleményei:

Nagy fontossággal bír a mészhomok téglá falazatnak az az előnye, hogy igen gyorsan kiszárad és pedig nemcsak egészségi szempontból, hanem mivel a legtöbb esetben nincs módunkban a falazatot egy télen át kiszáradni hagyni, amint hogy azt minden épületnél tenni kellene.

A téglá alakja szép és szabályos, élei és lapjai oly pontosan vannak megdolgozva, hogy azokkal ugyszólva tökéletes falazatot lehet előállítani.

Teherbírótsága nemcsak megfelel a helybeli agyagtéglá teherbírótságnak, hanem azokat messze túlhaladja.

Az anyag megmunkálása kitűnő, mert strukturája egyenletes, tömör és a legtöbb idegen anyagoktól teljesen ment.

A téglából készült falazat rendkívül szép és jó, csak arra kellene a közönséget kioktatni, hogy teljesen hig habarcsot használjon, miután a téglá a habarcs vizét gyorsan magába szívja és így ha a habarcs nem elég hig, akkor nem marad a habarcs megkeményedéséhez szükséges vízmennyiség benne. Sulyt kellene fektetni arra is, hogy a habarcs ne legyen vastagabb 5 milliméternél, ami költség kimélelsből rendkívül fontos.

Mindezeknél fogva én a mészhomok téglá használatát csak a legmelegebben ajánlhatom.
Nagyvárad, 1911. október hó 27.

May Sándor s. k.

M. Kir. Államépítészeti hivatali
kir. főmérnök.

A fent előadottakkal szakértői szempontból részemről is teljesen egyet értek s a mészhomok téglát kifogástalan jó építő anyagnak tartom.

Nagyvárad, 1911. október hó 28-án.

Köszeghy József s. k.

városi főmérnök.

Az előbbiekben ismertetett szakvéleményt magamévá teszem a gyártott téglát a követelményeknek megfelelően mindenben kifogástalannak találom. Ami a gyár berendezését illeti, az a modern technika jelen követelményeit mindenben kielégíti és az semmi kívánni valót nem hagy hátra. Azt a helyt gyártott gyártmányokkal szemben, tekintettel olcsóbb voltára is, a legszelesebb körben való felhasználásra a legmelegebben ajánlom.

Nagyvárad, 1911. október hó 28.

Pozsonyi László s. k.

Kir. Ipari főfelügyelő.

A laikus rendszerint kifogásolja azt is, hogy a téglá homlok-lapjai nagy simák és így nem tartja a vakolatot. A homlok-lapokat durvábra készíteni nem lehet a jelen gyártási mód mellett, de nem is szükséges, mert amint a Ritoók Zsigmond-utca meghosszabbításában most felépült háznál meggyőződtem, a vakolat kitűnően áll meg, ép ugy mint az agyagtéglából épült házaknál, csak hogy rá kellene mutatni arra, hogy a vakolandó falfelület előbb megnedvesítendő és csak 5 mm. vastag vakolatot szabad készíteni, ugyancsak hig habarcsból. Ez ismét rendkívül nagy megtakarítást jelent, mert agyagtéglánál a minimális vakolat 15 mm. szokott lenni.

Nagy előnye továbbá a mészhomoktéglának, hogy alig egytized százaléka törik, holott az agyagtéglánál a törés 5 százalék közt változik. Ennélfogva a falak tulnyomó részben egész téglából készülhetnek, ami azok teherbírótságot növeli.

Telefon 397. **RÉH és HODOSSY** Telefon 397.
műbútor és épületasztalos munkák ipartelepe Nagyvárad, Kálvária-utca 29. sz.

Tisztelettel hozzuk a nagyérdemű közönség szives tudomására, hogy

HODOSSY GÉZA

a Rimanóczy-féle műbútorgyár volt művezetője, a már régen fenálló

RÉH FERENCZ

gépekkal berendezett asztalos-ipartelep cégbe cégtársul belépett.

Elvállaljuk minden az asztalos ipari szakmába vágó épület, portál, üzlet- és teljes lakberendezési munkák készítését, iparművészeti tervek szerint a legjobb minőségű száraz anyagból, szolid és izléses kivitelben.

Kivánatra rajzzal és költségvetéssel készséggel szolgálunk.

Teljes tisztelettel **Réh Ferencz és Hodossy Géza** műasztalosok.

== Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság, Nagyváradon. ==

Hirdetmény.

A «Gazdasági és Iparbank» nagyváradai részvénytársaság 1911. november 9-én tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy 2.100.000 korona részvénytőkéjét 1300 darab 700 korona névértékű új részvény kibocsátása által 3.010.000 koronára felemeli a következő módokat mellett:

1. A kibocsátandó 1300 db. új részvényből a régi részvényeseknek 500 darab bocsátatik rendelkezésére akként, hogy minden hat darab régi részvény alapján egy darab új részvény vehető át. Hányadrészvények nem adhatnak ki, ha azonban oly részvénybirtokos, kinek hatnál kevesebb részvénye van, átvételi jogát gyakorolni kívánná, úgy minden régi részvény után, egy, az átvételi jog gyakorlását tanúsító igazolvány adatik neki.

Ezen új kibocsátású részvények az 1912-ik év üzleteredményében a régi részvényekkel teljesen egyenlő mértékben részesednek.

2. A kibocsátási ár 800 korona, melyből 700

korona a részvénytőkét, 100 korona pedig a tartalékalapot illeti. Ezenfelül fizetendő a II. fokozatu bélyegilleték.

3. Az elővételi jog gyakorlásakor részvényenként 200 korona és a bélyegilleték fizetendő. A további befizetések egyszerre, vagy részletekben, de legkésőbb folyó év végéig teljesítendők.

A teljesített befizetések után a befizetés napjától folyó év végéig 5 százalékos kamatot térítünk meg.

Felhívjuk ennélfogva mindazon részvényeseket, kik az ujonnan kibocsátandó részvényekre az elővételi jogot gyakorolni kívánják, hogy részvényeiket 1911. december 10-ig az intézet pénztáránál lebélyegzés végett mutassák be és az átveendő új részvényekre eső befizetéseket teljesítsék, mert ezen határidő letelte után az elővételi jog többé nem gyakorolható és az át nem vett részvények elhelyezése iránt az igazgatóság fog intézkedni.

Nagyvárad, 1911. november 9-én.

A Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság
Igazgatósága.

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek
vaskereskedésében
Nagyvárad, Rákóczi-ut. Minden vasárnap kirakat kiállítás.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a **Réthy-féle pemetefü cukorkáknál**

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan **Réthy** félet kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

Az eredetiek minden egyes darabján rajta van a Réthy név. Egy doboz **60 fillér**. Mindenütt kapható.

! Csak Réthy-félet fogadjunk el. !

NIGRIN

(Fernelendü)

Legjobb cipőkrém

Mindenütt kapható.

A Német Vadászati Kiállítás-on arany éremmel kitüntetve

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkaért jótallók.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

Nem mesés,
nem országiaszó, még
nem is rendkívüli;
De jó

és tisztán kezelt fűszer,
csemege áru, szolid kiszol-
gálás mellett, jutányos
árakban, ajánlja a n. érd.

közönségnek, különösen a

Karácsonyi ünnepekre.

Mezey János és Tsa

Nagyvárad, Szent László-tér.

Nvárad, Takarékpénztár épületében.

TELEFON 249. SZ.

Legolesőbb forrás!

Divatos

kézimunkák

kézimunka anyagbeszerzéséhez

KEPES ETELKA

himző előnyomda üzlete

Kossuth Lajos-utcán,

hol monogramok, színes és
fehérhimzés, fehérneműek, Zug-
blousok készítése a legszebben
eszközöltetnek.

Formára és tartósságra
felülmulhatatlanok

a MOSKOVITS

anatomiai cipők.

Egységárak: 10, 13, 17 korona.

Nagyvárad, fióküzletek:

I. Kossuth-utca 5. Gyárépület.

II. Bémer-tér, Bazar-épület.

III. Zöldfa-utca 7. sz. Dr. MUNK-ház.

Moskovits Farkas és Társa
cipő és csizmagyár részvénytársaság.

Saját érdeke,

hogy lehetőleg összpontosítsa szük-
ségleteinek beszerzését egy cégnél,
mert ez uton védi érdekeit legjobban.

ELŐNYEI: 1. Nem kell ismeretlen cégek-
hez fordulnia.

2. Nem lesznek szétágazó
kötelezettségei.

3. Állandó összeköttetésnél
pontos és reális kiszol-
gást biztosít magának.

4. Állandó összeköttetése
mindig vigyázni fog önt
vevőjének megtartani.

Saját érdeke, hogy csak ismert, elő-
kelő céget tiszteljen meg bizalmával.

Aufrecht és Goldschmied utóda

Elek és Társa r.-t.

Budapest, IV., Károly-körút 10. sz.

Kaphatók kényelmes havi lefizetésre, ál-
landó összeköttetésnél folyószámlára is:

1. A magyar és német
irodalom összes ter-
mékei.

2. Képek.

3. Böröndök és bőrönd-
árak.

4. Férfi fehérneműek.

5. Látszóvek.

6. Fényképkészülékek,
felszerelések.

7. Vadászfegyverek, pisz-
tolyok, flóbertek.

8. Chínaezüstárak.

9. Csillár- és petroleum-
lámpák.

10. Rézbutorok.

11. Szőnyegek.

12. Mindennemű hang-
szer.

Tuloldali 12 osztályunk
összes cikkei elsőrangú
minőségűek és minden
osztály cikkeiről külön
kimerítő árjegyzékkel ren-
delkezünk és a kivánt ár-
jegyzéket ingyen és bér-
mentve küldjük.

Elvünk: Vevőink meg-
tartása, pontos kiszol-
gálás méltányos árak révén.

Minden felvilágosítással
szívesen szolgálunk.

A VILÁG LEGJOBB

Az angol király szállítól.

Különlegesség:

„Kingdom Blend“

Az angol király five o'clock teája.

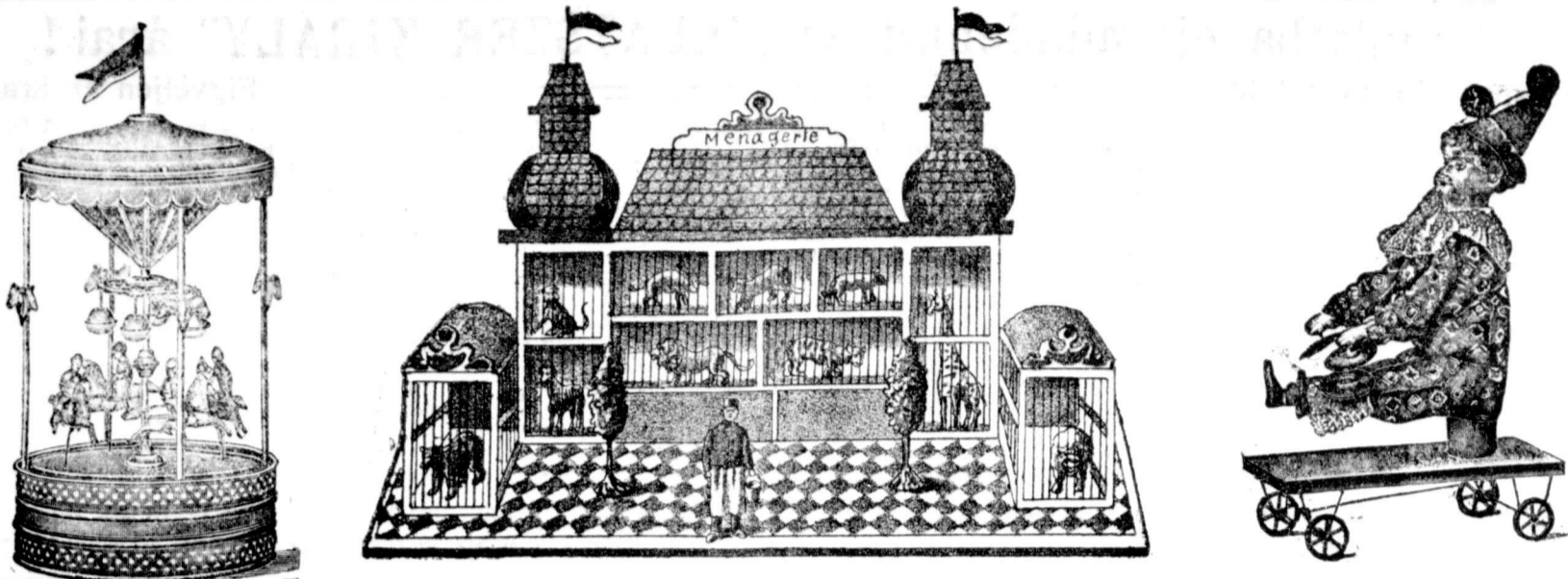

A valesi herceg szállítól.

Az „U. K.“ teák
módfelett kiadósak és
zamatosak.

Főraktár: Janky Antal utódánál.

A karácsonyi kiállítás gyermekjátékokban

(a gyermekjáték külön termében)

ugyszintén diszmű, műipar és ajándéktárgyakban

izléseesen össze van állítva

minden vásárlási kényszer
nélkül megtekinthető.

WALDMANN ERNŐ,

Rákóczi-ut 7.

